

Les 2: De vier vrijheden van president Roosevelt

Bedoeling:

- Kinderen realiseren dat zij in vrijheid leven en dat deze vrijheden er niet waren in de Tweede Wereldoorlog.
- Kinderen maken kennis met verhalen van kinderen die in een oorlog leven.

Tijdsduur: 50 minuten

Wat je nodig hebt:

- Voor elk kind een exemplaar van het Nationaal Aandenken
- Voor elk tweetal een kopie van het werkblad
- Rode kleurpotloden en pennen (potloden)

Opstap

Geef elk kind het werkblad met opdrachten. Opdracht 1 is een woordweb rondom 4 en 5 mei. De kinderen schrijven de associaties op die ze hebben met deze dagen. Hier is geen goed of fout antwoord mogelijk, het gaat immers om het inventariseren van voorkennis. In het woordweb staan al twee voorbeelden om de kinderen op weg te helpen. De leerkracht bespreekt daarna het woordweb klassikaal. Welke woorden horen nu eigenlijk bij 4 mei en welke bij 5 mei? De leerkracht kan de twee data bijvoorbeeld apart in een schema zetten of met verschillende kleuren aangeven welk woord bij welke datum hoort.

Mogelijke woordwebwoorden zijn:

Herdenken op 4 mei	Vieren op 5 mei
soldaten	vrijheid
oorlog	blij
verdriet	bevrijdingsfestivals
bloemen	muziek
kranslegging door Koningin Beatrix	straattheater
vlag halfstok	vlag in top: feest

Na het woordweb bekijkt en leest u de pagina over herdenken en vieren (uit het Nationaal Aandenken pag. 6-9) klassikaal.

Daarna geeft u elk kind een Nationaal Aandenken, als ze dat nog niet gekregen hebben.

Vraag de kinderen waarom het belangrijk is om stil te staan bij deze twee dagen. Waarom

moeten we iets herdenken dat al zo lang geleden is? Waarom moeten we iets vieren dat eigenlijk heel gewoon is?

Vertel de kinderen dat in dit boekje het antwoord staat. Als je leest en weet wat oorlog met mensen doet, snap je beter dat we elk jaar 2 minuten stil staan bij de Nederlandse slachtoffers van oorlogsgeweld. En als je leest dat vrijheid helemaal niet zo gewoon is voor veel mensen, begrijp je ook beter dat je mag vieren dat je in vrijheid leeft.

Kern

Verdeel de klas in tweetallen die kunnen samenwerken. Vertel de kinderen dat elk tweetal in het boekje een ander verhaal gaat lezen van een kind die een oorlog heeft meegemaakt. Ze lezen wat oorlog met mensen doet. Er zijn 11 verschillende verhalen op de bladzijden 23-43. Mochten er meer dan 11 tweetallen zijn dan is het geen enkel probleem als meerdere tweetallen hetzelfde verhaal lezen.

Geef de kinderen de tijd om het verhaal te lezen. Daarna schrijven ze bij opdracht 2a en b de titel van het verhaal en de naam van de persoon die ze gaan onderzoeken.

Vervolgens omcirkelen de kinderen bij 2c de woorden die zij vinden passen bij hun persoon.

Schrijf intussen de elf namen onder elkaar op het bord.

Als de kinderen klaar zijn, kan elk tweetal zelf de omcirkelde woorden achter de naam van de persoon op het bord schrijven. De leerkracht kan de kinderen ook vragen deze op te noemen en ze zelf opschrijven. In de tabel hieronder zijn per persoon in de laatste kolom ook de vrijheden van Roosevelt toegevoegd (het antwoord van opdracht 3).

Laat een of enkele tweetallen hun verhaal voor de klas samenvatten en hun keuze klassikaal toelichten.

Namen	Lezen in boekje	Omcirkelde woorden	Welke vrijheid komt aan bod?
Vader van Jan Volmer	Pagina 23		
Bloeme Evers	Pagina 25		
Vader van Joop	Pagina 27		
Settela	Pagina 29		
Joke de Vries	Pagina 31		
Bou Ecury en George Maduro	Pagina 33		
Jaap de Jonge	Pagina 35		
Kim Phuc	Pagina 37		
Rezhim	Pagina 39		
Margaret Acayo	Pagina 41		
Hamra	Pagina 43		

Vertel dat de kinderen op een ander moment de andere verhalen kunnen lezen. Ze krijgen daarmee een breder beeld waarom oorlog erg is. Elke persoon vertelt op zijn manier waarom we geen oorlog moeten voeren. Hoe meer je over mensen in oorlog leest, hoe beter je snapt hoe erg het was of is.

Opdracht 3: Stilstaan bij vrijheid

Vertel dat we nu in vrijheid leven. De Amerikaanse president Roosevelt bedacht na de Tweede Wereldoorlog dat je alleen vrij kunt zijn wanneer je de volgende vier vrijheden hebt. Schrijf de vier vrijheden van Roosevelt op het bord:

1. Vrijheid van meningsuiting
2. Vrijheid van godsdienst
3. Vrijwaring van gebrek
4. Vrijwaring van angst

Laat de kinderen op hun werkblad de vrijheden aan de goede uitleg koppelen. Probeer met de kinderen bij elke vrijheid een concreet voorbeeld te bedenken, bijvoorbeeld

1. Vrijheid van meningsuiting: je mag zeggen wat je denkt zonder problemen te krijgen. Bijvoorbeeld in Nederland mag je berichtjes plaatsen op Hyves, in de landen zoals Iran kan dat niet.
2. Vrijheid van godsdienst: je mag in Nederland je eigen geloof kiezen en daarvoor ook naar kerk, tempel, synagoge of moskee gaan. In China bijvoorbeeld mogen de Tibetanen geen eigen geloof hebben.
3. Vrijwaring van gebrek: in Nederland heeft iedereen genoeg eten en een dak boven zijn hoofd. In veel landen in Afrika leiden mensen veel honger en hebben niet altijd een huis of zijn op de vlucht voor oorlog.
4. Vrijwaring van angst: in Nederland mag je gewoon over straat en hoef je niet bang te zijn dat mensen je pijn gaan doen. De overheid zorgt namelijk voor deze bescherming. Kinderen in Oeganda zijn bang als ze over straat lopen. Ze kunnen toevallig in een gevecht terecht komen wat erg gevaarlijk kan zijn.

De kinderen kijken naar de woorden die ze bij opdracht 2c hebben omcirkeld. Welke vrijheid of vrijheden miste hun persoon? Laat een of meer vakjes kleuren. U vindt de antwoorden in de tabel bij opdracht 2.

Laat een of enkele tweetallen hun keuze klassikaal toelichten.

Afsluiting

De kinderen vertellen welke hoofdpersonen ze hebben en welke vrijheid hij of zij niet heeft. De leerkracht zet steeds op het bord een turfstreepje achter de vrijheid die wordt genoemd.

Vraag daarna aan de kinderen wat ze van de verhalen vonden.

Vraag tot slot nogmaals aan de kinderen waarom het belangrijk is om stil te staan bij 4 en 5 mei. Snappen ze dat nu beter? Denken ze daar nu anders over dan voor het lezen van de verhalen? Waaraan zullen zij denken op die dagen?

Optioneel: Drama opdracht

Ter afsluiting kunt u de kinderen de vrijheden – zonder geluid - laten uitbeelden. Vraag eerst klassikaal aan de kinderen hoe ze de vier vrijheden zouden uitbeelden. Noem, als dat duidelijk is, één voor één een vrijheid op. Laat de kinderen deze daarna elke keer uitbeelden. Sluit af met vrijwaring van angst.

Vrijheid van Meningsuiting	Twee handen met de palmen op elkaar voor de mond
Vrijheid van Godsdienst	Kruis slaan, handen in gebedshouding (christelijk dichtgevouwen handen tegen elkaar, islamitisch en Joods: open uit elkaar met de handpalmen naar boven.)

Vrijwaring van Gebrek	Met de handen eetbewegingen maken (bijvoorbeeld. lepelen uit een kom eten)
Vrijwaring van Angst	Kinderen in tweetallen laten staan met de armen elkaars schouders. Overblijvende handen en armen in de lucht steken. (eventueel springen, juichen en blij zijn)

Werkblad

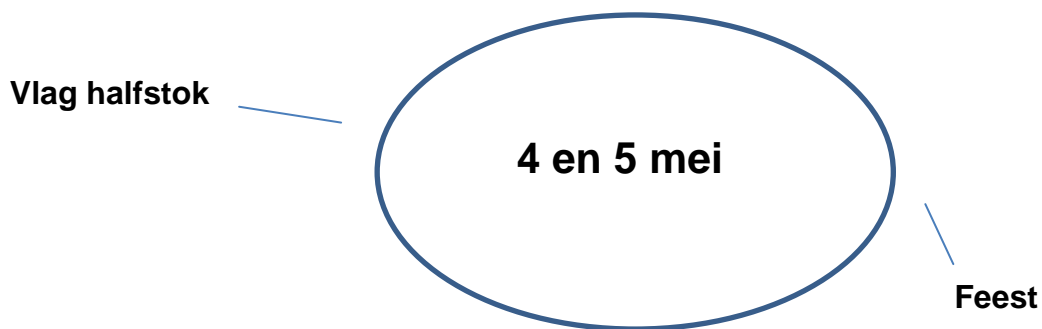
Introductieles bij het Nationaal Aandenken 'Stilstaan bij vrijheid'

De vier vrijheden van president Roosevelt

Namen:

.....
.....

Opdracht 1: Woordweb 4 en 5 mei

Opdracht 2: Wat is oorlog?

Oorlog is anders dan normaal.
Soldaten vechten, er vallen bommen.
Kinderen en volwassenen zijn vaak bang.
Mensen moeten vluchten, verstoppen zich of plunderen.
Er is vaak veel honger en angst.
Huizen worden verwoest.
Niemand durft te zeggen wat hij vindt.
Je hebt geen rechten meer.
En er is geen overheid die de mensen beschermt.

a Welk verhaal heb je gelezen?

.....

b Over wie gaat het?

.....

c Omcirkel de woorden die passen bij het verhaal van jullie persoon.

ander geloof

verraden verradenverraden

honger

geen huis

opgesloten worden

op de vlucht

bang

vervolgd worden

pijn

gehoorzaam zijn

buitengesloten worden

ontvoerd worden

onderduiken

omkomen in een oorlog

bommen

verzet

sterven

opgejaagd worden

Opdracht 3: Stilstaan bij vrijheid

a Wat is de goede betekenis? Trek lijnen.

We leven nu in vrijheid. De Amerikaanse president Roosevelt bedacht na de Tweede Wereldoorlog dat je alleen vrij kunt zijn wanneer de volgende vier dingen hebt.

Vrijheid van meningsuiting	dat je niet bang hoeft te zijn, maar je veilig kunt voelen.
Vrijheid van godsdienst	dat je een dak boven je hoofd hebt, en genoeg te eten hebt. En dat de regering dat mogelijk maakt.
Vrijwaring van gebrek	dat je je eigen geloof mag kiezen en daarvoor ook naar kerk, tempel, synagoge of moskee mag gaan.
Vrijwaring van angst	dat je mag zeggen wat je wilt, zonder problemen te krijgen.

b Kijk naar de woorden die je bij opdracht 2c hebt omcirkeld. Welke vrijheid miste jullie persoon? Kleur dat vakje of die vakjes rood.